

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

Sect. I. Vtrùm peccata dimissa redeant, vel possint redite quoad culpam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

Ecclesia non habet auctoritatem aliquid instituendi ut efficax ad tollendas culpas.

siam auctoritatem aliquid instituendi ut efficax ad tollendas culpas; probatur ex ipso Ecclesie vsu; si enim Ecclesia habuisset potestatem dimittendi peccata extra sacramenta, aliquando eam exercuisset & dimississet etiam siue aqua benedicta, solum per vsu suæ potestatis, dicendo, Ego tibi dimitto tua peccata; sicut dimittit plerumque pœnas peccatorum immediate per indulgentias, nullum opus piū exigendo, sed aliis de causis: nunquā autem Ecclesia hoc fecit circa culpas: ergo ideo quia nō agnouit, datam sibi eam potestatem circa culpas extra sacramentum. Potuit utique Christus eam potestatem Ecclesie relinquere, si vellet; sed tamen de facto non dedit ei potestatem circa culpam vllam mortalem, vel venialem, nisi mediantibus sacramentis. Dedit quidem communicationem thesauri suorum meritorū, ex quo posset applicare per indulgentias pro debito pœnæ, non tamen dedit potestatem tollendi culpas extra sacramentum. Ratio autem 62. reatus pœnæ potest tolli sine infusione gratiæ, ideo nō est inconueniens, quod tollatur ab Ecclesia extra sacramenta: at verò nullus culpæ reatus tollitur sine infusione gratiæ habitualis: omnis enim remissio culpæ ordinatur ad sanctificandam, & mundandam animam: Voluit autem Deus, nunquam sanctificari, aut mundari animam de facto, siue à labe graui, siue à leui, nisi per sanctitatem & munditiem positiuam internam: ideo nunquam voluit tolli peccatum, nisi per infusionem nouæ sanctitatis, & gratiæ; nam licet peccatum mortale & veniale posset de potentia absoluta tolli per mercedem condonationis extrinsecam, ut supra diximus, sed tamen de facto neutrum voluit Deus ita tolli, & sicut noluit, mundari hominem à mortali sine sanctitate infusa interna, ita neque à veniali: utraque enim reconciliatio fit perfectius per osculum, & amplexum nouum, qualis intrinsecus in infusione nouæ gratiæ, qua Deus de nouo assumit hominem ad amicitiam, vel ad archiorem amicitiam, quam antea; cū ergo Deus noluerit communicare Ecclesie potestatem dandi gratiam extra sacramenta; noluit etiam, quod posset tollere culpam aliquam, vel grauem, vel leuem extra sacramenta, nulla enim tollitur sine infusione gratiæ; neque Ecclesia vquam agnouit in se talem potestatem.

63. *Quomodo sacramentalia ex Ecclesia institutione, plusquam alia quæ non habent eam institutionem: profunt enim quatenus ex impetratione Ecclesie Deus dat sepe vrentibus aqua benedicta, vel aliis eiusmodi, aliquem piū motum contra venialia quem alias fortasse nō daret, etiam si aliquis sumeret aquam aliā putans esse benedictam, quo etiam modo potest conducere panis benedictus, oratio in Ecclesia consecrata, vestes etiam sacræ, & alia eiusmodi; non tamen immediate, neque infallibiliter: aliquando enim iustis de causis Deus non concedit vniuersaliter ea, quæ ab Ecclesia petuntur.*

Hinc inferitur, quomodo profunt hæc sacramentalia ex Ecclesie institutione, plusquam alia quæ non habent eam institutionem: profunt enim quatenus ex impetratione Ecclesie Deus dat sepe vrentibus aqua benedicta, vel aliis eiusmodi, aliquem piū motum contra venialia quem alias fortasse nō daret, etiam si aliquis sumeret aquam aliā putans esse benedictam, quo etiam modo potest conducere panis benedictus, oratio in Ecclesia consecrata, vestes etiam sacræ, & alia eiusmodi; non tamen immediate, neque infallibiliter: aliquando enim iustis de causis Deus non concedit vniuersaliter ea, quæ ab Ecclesia petuntur.

Dices, hoc etiam modo potest conducere aqua benedicta ad tollenda mortalia sicut ad venialia. Respondeo, posse conducere aliquo modo, non tamen ita frequenter sicut ad venialia. Primum ex parte Dei, qui non ita facile placatur in vno casu ac in alio. Secundum ex parte hominis, qui non ita facile concepit motum sufficientem contra mortalia Tertium denique ex parte Ecclesie, quæ fortasse non ita applicat ex primaria intentione hæc remedia contra mortalia, sicut contra culpas leniores; habet enim contra mortalia efficaciora alia remedia grauioribus morbis applicanda.

Difficilia sunt verba vnius Augustini in Enchi-

ridio c. 71. relata in c. De quotidianis, de pœnitentia disp. 3. vbi postquam dixit orationem Dominicam satisfacere pro peccatis leuioribus, postea adiungit, *delet omnino hac oratio minima, & quotidiana peccata; delet & illa, à quibus vicia fidelium seclerata etiam gesta, sed pœnitendo in melius mutata discedit.* vbi videtur Augustinus ita distinguere inter mortalia, & venialia, ut velit venialia tolli per orationem Dominicam etiam sine pœnitentia aut retractatione, non verò mortalia. Respondeo, Augustinum non negare requiri retractationem aliquam ad remissionem venialiam, sed solum assignare discrimen, quod ex quotidiano lapsu in venialia non arguitur defectus dispositionis requisitæ ad eorum veniam, qui cum possibile sit sine illis vitam transigere; stat bene hominem dolere de illis, & eam sepe relabi: non sic in mortalibus, quæ cum possint facile euitari, argumentum est non leue in sufficientis pœnitentia, si nunquam vitæ, & morum emendatio appareat. Videatur Vasquez in præfati num. 29.

DISPUTATIO X.

De reditu peccatorum per pœnitentiam dimissorum.

SECT. I. *Virum peccata dimissa redeant, vel possint redire quoad culpam.*

SECT. II. *Virum peccata redeant, vel possint redire quoad debitum pœnæ; vbi: an peccata venialia correspondeant pœna æterna in Inferno.*

Vidimus per pœnitentiam peccata tolli, tam grauiā, quam leuiā: nunc antequam ad alios pœnitentiæ effectus veniamus, oportebit pro complemento huius effectus inquirere, an ita radicitus per pœnitentiam peccata tollantur, ut nunquam per subsequens peccatum redeant; an verò possint postea reuiuiscere vel quoad culpam, vel saltem quoad pœnam.

SECTIO I.

Virum peccata dimissa redeant, vel possint redire quoad culpam.

Non est sermo de peccato quoad culpā actua-lem eandem numero, an possit redire: hoc enim ferè pedit ex principiis physicis, an idem ex accidens numero, quod perit, possit naturaliter reproduci, vel saltem de potentia absoluta: consequenter enim de actu peccaminoso videtur, quod dici posset, postquam transactus est, posse iterum Deum dare concursus voluntati create ad eundem actum eliciendum; qui concursus quoad modum esset ratioculosus: Et quamvis Suarez, in præfati disp. 13. sect. 1. n. 11. dicat illud miraculum non decere diuinam bonitatem: ceterum in ordine ad potentiam absolutā non videtur repugnare: neque ideo Deus diceretur auctor illius peccati, cū solum daret in actu primo concursus indifferente ad illum actum & ad actum bonum oppositum, nullo modo determinas, aut suadens imò potius dissuadens fieri eum actum malum. Aliunde tamen iuxta alia principia philosophica quæ mihi sunt probabilia, quod scilicet actus voluntatis duret per suamet entitatem, & per consequens sit affixus huic spatio imaginario successiuo; fatendum est, non posse eundem actum reproduci in alia duratione, quia duratio hodierna non potest cras reproduci.

Diffi

Difficultas ergo praesens non est de ipso actu, sed de macula peccati habituali, ac post penitentiam, & remissionem peccati, possit postea redire macula, ita ut iterum homo habeatur odio à Deo propter illud peccatum, quod iam semel dimissum fuerat.

Aliqui ex antiquioribus docuerunt, redire post subsequens peccatum culpam iam semel remissam. Aliqui limitant hoc ad quatuor peccatorum genera; quae ratione speciali reuiviscere faciunt culpam dimissam; ea autem sunt odium fratris, apostasia, confessionis contemptus, & cum aliquem penitet, quod penitentiam habuerit, Auctores variusque sententiae late refert Vasquez in praesenti, cui probabile est, Augustinum, & aliquos alios Patres ita existimasse de peccato crudelitatis erga fratrem, ut ratione illius redeant peccata iam dimissa.

Fundatur haec sententia non nullis sacre Scripturae loquutionibus: Primum, quia Deus dicitur aliquando meminisse nostrorum peccatorum, quae oblivioni tradita erant, Psal. 78. Domine ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum. Psal. 108. In memoriam redeat iniquitas patrum eius. &c. 3. Reg. 17. quid mihi & tibi vir Deireuerfus es ad me ut rememorarer iniquitates meas. Ad haec tamen facile respondeo; Deum dici oblitum eorum peccatorum, non quia iam omnino deleta essent & dimissa, sed quia quodammodo videbatur oblitus, quatenus eorum plenam punitionem in longum tempus distulerat.

Secundo, & difficilius obicitur ex parabola illa Matth. 18. ubi seruus, cui Dominus vniversum debitum iam condonauerat, iterum iubetur in vincula mitti & torqueri, donec soluat, eo quod ipse suo conseruo noluit dimittere; adiungit autem Christus. Sic & pater meus caelestis facit vobis si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. Ex quibus verbis Patres colligunt, hoc genus peccati crudelitatis in fratres habere vim specialem reuocandi veniam, & remissionem praeteritorum peccatorum. ita Ambros. Gregor. Beda, Chrysost. August. Theophyl. Rabanus, & alij relati à Vasquez ubi supra, qui expresse dicunt, repeti à nobis quod dimissum fuerat, si nostris debitoribus non dimittimus.

Varias solutiones ad hunc locum referunt Suarez & Vasquez in praesenti quae, & multa alia ad locupletandum hoc punctum videri possunt apud Henriquez lib. 1. de penitentia c. 32 qui erudite ea congerit. Alij dicunt redire idem debitum quoad substantiam, quatenus per subsequens peccatum incurritur poena Inferni, licet non semper aequalis cũ praecedenti. Alij dicunt, redire prius debitum virtualiter, & secundum quid, quia ratione ingratiitudinis subsequens peccatum sit grauis, & ita occasione peccatorum dimissorum, crescit poena huius secundi peccati. Vasquez addit, speciale esse in hoc peccato crudelitatis, ut Deus ratione illius peramittat, hominem labi in tot peccata, ut adaequet debitum culpae sibi olim remissum; & ideo specialiter adductam esse parabolam contra hoc vitium potius, quam contra alia, quae expositio probabilis videtur.

Ad Patres verò omnia responsione ipsius Vasquez, qui ingenue fateatur, eos fuisse in contraria sententia, adhuc amplecti possumus explicatione communem: possunt enim intelligi, vel de reditu illo secundum quid, quatenus subsequens peccatum crescit ratione ingratiitudinis, vel quatenus ut modò dicebamus, propter crudelitatem illam Deus permittit hominem adaequare nouis culpis

cumulum earum, quae iam ipsi dimissa fuerunt, quod sufficit, ut dicatur aliquo modo redire prius debitum: neque enim quando PP. acriter ad populum pro concione in peccata inuehebantur, addebant ad formalitatem scholasticam, ut explicaret formaliter, quomodo priora peccata rediret.

Secunda ergo & vera sententia Theologorum est peccata semel dimissa, nunquam redire quoad culpam: ita S. Thomas in praesenti quaest. 88. quem alij omnes sequuntur, & probatur aperte ex Gelasio Papa in c. diuina de penitentia dist. 4. ubi sic ait: Diuina clementia dimissa peccata in ultionem ultimus redire non patitur, & ex Prospero in responsione 2. ad c. Gallorum in haec verba: omnis homo qui credens in Patrem, filium & spiritum sanctum regeneratur in baptismo, tam à propriis peccatis quae mala voluntate contraxit, quam ab originali quod à parentibus traxit absoluitur; sed relapsus post baptismum ad infidelitatem, & impios mores qui negat originale peccatum fuisse purgatum, tam falsa opinatur quam qui eundem asserit non aeterna morte esse damnandum: qui enim recedit à Christo & alienus à gratia finit hac vitam, quid nisi in perditionem cadit? Sed non in quod remissum est, recidit, nec in originali peccato damnabitur, qui tamen propter postrema crimina ea morte afficitur, quae ei propter illa quae remissa sunt debebatur. Haec sunt verba Prosperi, ex quibus non solum habetur clarè conclusio, sed colligitur eius certitudo, cum dicat, non minus falsò posse negari, quam si negatur Apostatam à fide esse damnandum: quare in eodem gradu certitudinis videtur vtrumque collocare.

Ratio praecipua conclusionis haec est, quia peccata per penitentiam non solum reguntur, vel incipiunt non imputari, sed verè eradicantur, tolluntur & destruntur: id autè, quod semel destructum est, non potest redire sine noua reproductione; ergo peccatum semel dimissum non potest redire nisi iterum producat: non potest autem produci de nouo à Deo, neque etiam produci ab ipso homine, ut supponimus, non restat ergo quomodo possit redire. Explicatur clariùs supponendo id, quod diximus saepe in superioribus, essentiam peccati habitualis seu maculae relictæ esse actum praeteritum moraliter perseverantem, quandiu non condonatur à Deo; ex quo aperte sequitur, non posse manere hac macula, nisi maneat actus praeteritus non condonatus à Deo, ergo si semel ponis fuisse condonatum implicat contradictionem in terminis, quod maneat illa macula, cũ non possit manere actus praeteritus non condonatus.

Haec ratio, si aliquid probat, probat vtiq; non solum de facto non redire, sed nec de potentia absoluta potuisse vnquam redire maculam peccati semel condonati. Ita sentiunt Theologi communiter, si excipias Scotum, cuius sententia amplectitur Valentia in praesenti dist. 7. q. 5. punct. 1. & probabilem censet Coninch. in praesenti, quia potest Deus remittere culpam illam sub conditione, verbi gratia, quandiu iterum non peccauerit, interim autè dū non peccat, non inficitur à culpa praeterita, nec habebitur odio à Deo; posita verò noua culpa reuiviscere poterit culpa praeterita, & Deus poterit iam habere odio illū hominē propter vtrumq; peccatū.

Haec sententia communiter displicet, & merito, quia eo ipso, quod culpa remittatur solum sub conditione, non remittit ut absolute & simpliciter nec potest dici ablata, nec homo mundatus, & purificatus ab illa macula, condonare enim culpam alicui est radicem ex corde euellere radicem offensionis, & querelam contra illū, si ergo manet adhuc in corde alta mente repositum peccatum praeteritū & radix querelae, & auersionis, non fuit vere condonatum.

donata sossensa; condonare quippe est reducere res ad priorem statum: interim autem dum Deus reseruat sibi illud ius ad querelam, & odium ratione offensa præteritæ, non reducit rem ad priorem statum æqualitatis, & pacis, nec habet erga hominem eundem animum, quem habebat prius.

11. Dices; Interim dum homo non peccat de nouo, Deus non odit eum ratione peccati præteriti, ergo tunc non est peccator, nec maculatus, sed gratus, & iustus sicut prius. Sed contra, quia licet tunc non detur odium Dei, sed tamen adhuc interim, dum non peccat, manet absolute, & actu ius illud in Deo ratione peccati præteriti ad habendum illam odio posita tali conditione: illud autem ius actuale impedit, quod homo actu sit iustus, & purus ab omni labe, qui enim debet sub conditione odium, iam debet aliquid, & habet debitum actuale ex parte obligationis, licet non obliget pro tunc, sed pro tali tempore ad odium Dei terminandum. Quare licet pro eo tempore intermedio non haberetur odio à Deo, non tamen esset gratus & sanctus, habet enim aliquid repugnans cum perfecta sanctitate, & puritate, scilicet, illud debitum, & obligationem passivam ad odium Dei nondum condonatum, quæ aliquo modo maculat, inficit animam, & facit eam non habere omnimodam æqualitatem cum Deo; ubi enim est debitum, non est æqualitas, & ubi non est æqualitas, non est iustitia perfecta. Maneret ergo verè peccatum, licet mortificatum, & consopitum, quatenus ante secundum peccatum non posset homo odio haberi à Deo, non tamen maneret omnino extinctum, & destructum; sed haberet se sicut merita mortificata in statu peccati, quæ verè manent, licet pro tunc sint sopita, & impedita, ita illud Dei, ius ad odium peccatoris verè maneret; ergo repugnat fuisse verè condonatum, sed solum fuit suspensum, & mortificatum quoad suam operationem.

12. Confirmatur, quia illa macula sopita, & mortificata adhuc non posset stare cum vnione hypostatica, quæ cum asserat secum summam sanctitatem, & puritatem, non posset non extinguere omnino quancumque maculam peccati: nec videtur concipi, quod posset Deus assumere sibi humanitatem alicuius peccatoris ad vnionem hypostaticam, & tamen non condonare illi omnia peccata absolute, sed solum condonare illa pro tempore quo duraret vnio hypostatica, & eo pacto, ut dissoluta vnione, reuiuiscerent ea peccata: & odium Dei contra eam humanitatem, certe, si eo solum modo remitterentur, posset bene ille homo Deum orare pro peccatis suis, & eorum veniam à Deo exigere, ac per consequens placare Deum, cuius odium, & iram meritò verebatur propter scelera præterita, quæ omnia non videntur stare posset cum perfectissima sanctificatione, quam illa humanitas à Deo sibi hypostaticè vnito participaret; ergo ille status culpæ dimissæ solum sub conditione est vere labe & macula repugnans cum conceptu perfectæ puritatis, & sanctitatis; quare homo in eo statu non esset omnino purus, & mundus, ac per consequens nec omnino gratus in conspectu Dei.

13. Dices; si Deus annihilat peccatorem, eo ipso destruitur peccatum: potest autem Deus reproducere postea hunc hominem, qui sane tunc poterit adhuc esse maculatus prioribus peccatis; ergo non repugnat, peccatum semel destructum redire quoad maculam sine actione hominis. Respondeo, prædicto casu non destrui omnino peccatum, quando annihilatur homo, sed ad-

huc manere quandiu Deus retinet sibi illud ius quod ex peccato habuit ad odium hominis: postea verò reproducto homine, non reproductur peccatum, sed incipit denominare & maculare hominem, quem antea ex defectu existentie ipsius hominis non denominabat, nec maculabat.

Obiicit secundò Coninchius in præsentia, quia non repugnat, peccatum esse quantum est ex se, & tamen adhuc non inficere subiectum, donec ponatur talis conditio: verbi gratia, peccatum Adæ, in quo omnes posterius peccarunt, non inficit animam, donec vnietur corpori; quare si anima crearetur vno mense ante vnionem cum corpore; toto illo mense non contraheret maculam originalem, post mensem verò posita vnione, inciperet infici à peccato præterito, qui licet tunc non peccaret, tamen ponitur conditio requisita, ut inficiatur; ergo similiter postea Deus facere; ut homo hoc tempore intermedio nullo modo inficeretur, & macularetur à peccato commisso, sed suspenderetur eius vis ad maculandum; postea verò posita tali conditione noui peccati, inciperet infici, & maculari à peccato priori.

Respondendi potest, negando consequentiam. Ratio autem discriminis est, quod in casu antecedentis licet supponatur peccatum commissum in Adamo, non tamen supponitur esse peccatum illius subiecti, donec ponatur talis conditio; peccatum enim commissum est à posteris Adæ; ante vnionem verò, & generationem hominis, non est illa anima alicuius posterius Adæ, & per consequens illud peccatum adhuc non est suum: non ergo mirum, quod eam non inficiat, quia peccatum mere alienum non potest aliquem maculare: at vero in nostro casu, iam præsupponitur peccatum illud esse peccatum huius hominis, quare nihil deest, ut ipsum inficiat, neque ex parte subiecti, neque ex parte ipsius peccati, iam enim concipitur ille homo habere debitum ad odium diuinum ratione offensa à se commissæ. Repugnat ergo, peccatum esse commissum ab hoc homine & non esse perfectè condonatum; & tamen ipsum non inficere non verò repugnat, peccatum esse commissum, & non esse condonatum, non tamen inficere hunc hominem priusquam intelligatur esse commissum ab ipso.

Sed contra solutionem hanc adhuc potest videri difficultas. Videtur enim vtrunque difficile, siue dicas, illam animam infici, siue dicas, non infici illo tempore intermedio, quia anima illa, quando vnitur corpori, non peccat: ergo prius peccauit: ergo antequam vniretur, verum erat dicere, quod peccauerat; propositio enim non potest nunc incipere esse vera de præterito, quia aliquando fuerit vera de præsentia; sed nunc est verum dicere: *hæc anima peccauit*, ergo aliquando fuit verum dicere, *peccat*: ergo in tempore intermedio ante vnionem; fuit verum dicere, quod iam peccauerat: ergo pro eo tempore intermedio, non potuit esse grata Deo, quia tunc ex suppositione quod postea vnirenda erat corpori, verum erat dicere, *hæc anima peccauit*, & nondum est illi condonatum peccatum: vel si hoc non erat satis, ut inficeretur pro eo tempore, idem poteris dicere in nostro casu.

Confirmatur, & explicatur difficultas: ponamus enim animam Petri iam tunc fuisse creatam, quando peccauit Adamus; tunc sanè, sicut verum fuit dicere: *nunc peccant omnes posterius Adæ*; ita verum erat idem dicere de singulis: *nunc peccant Petrus, &*

Joannes futuri posterius Adæ: ergo verum erat dicere tunc peccat anima Petri futuri posterius Adæ. Ergo tunc illa anima licet nondum esset unita corpori, non poterat esse grata, & iusta: quomodo enim potest concipi, quod simul peccaret actu & simul placeret Deo, & esset sancta; nam licet admittatur, posse de potentia absoluta componi simul gratiam cum peccato, nemo tamen concedit, tunc hominem esse simpliciter iustum, & sanctum, sed potius esse peccatorem, quia gratia non dat illum effectum formalem sancti, & iusti, quando adest peccatum: ergo in eo casu anima Petri non posset placere Deo; ergo inficiebatur à peccato, vel si non inficiebatur ex defectu illius conditionis, scilicet, unionis ad corpus habetur intentum argumenti, posse peccatum non destrui, & tamen non inficere subiectum ex defectu alicuius conditionis.

18. Aliunde verò quod tunc anima non inficere-
tur ante unionem cum corpore, videtur probari;
quia anima tunc erat indifferens, ut videretur, vel
non videretur cum aliquo corpore ex posteris Adæ,
ergo erat indifferens, ut illud peccatum noceret,
vel non noceret ipsi, ergo non poterat tunc displi-
cere Deo propter illud peccatum: ergo adhuc pos-
set manere grata Deo, donec poneretur conditio:
ergo adhuc post peccatum positum potuit non in-
fici ex defectu conditionis: alioquin debuisset
priuari gratia, antequam contraheret maculam per
unionem cum corpore.

19. Confirmatur, quia si ante unionem inficieba-
tur iam ex peccato commisso in Adamo; ergo
ante unionem haberet aliquam maculam habitua-
lem: nam in tempore illo intermedio non habet-
ret peccatum actuale, ergo si haberet maculam,
deberet esse habitualis; ergo postea in vni-
one ipsa cum corpore non contraheret de nouo ma-
culam; consequens autem videtur falsum & con-
tra communem modum loquendi Theologorum,
qui dicunt, animam non aliter contrahere macu-
lam, quam per unionem cum corpore, imò neque
intelligi maculatam pro eo priori natura, quo ani-
ma precedit unionem eo instanti; quo creatur à
Deo, sed per ipsum ingressum in corpus inquina-
tis, & contrahere labem per generationem; ergo
multo minus potuisset illam contrahere toto illo
tempore antecedenti, si crearetur vno mense ante
unionem cum corpore.

20. De hac difficultate nihil inuenio apud Aucto-
res: exiit tamen, quæ in aliis materiis docentur,
duplex solutio posset ad propositum adhiberi
supponendo in primis, hoc argumentum nimium
probare, probat enim, non solum posse suspendi
peccatum, & condonari, ita ut tollatur macula
habitualis pro tempore intermedio, & reuiuiscat
tempore sequenti, quod solum volebat Conin-
chius, sed etiam posse ipsum peccatum actuale,
quando acta committitur, non inficere, & ma-
culare, sed impediri à Deo, & tamen reuiuiscere
postea posita aliqua conditione, quod quidem
neque Aduersarij intendunt, neque admittunt lo-
quendo de peccato personali, posse non inficere
ipso instanti, quo committitur, & postea resurgere,
hoc enim est intelligibile, quod homo, quando
actu odit Deum, non inquinetur odio illo Dei: &
tamen vidimus, in peccato originali probari eo-
dem modo, quod quando posterius peccabant actu
in Adamo, posset anima alicuius posterius nasciturus
existere actu in gratia & non infici ab illo peccato,
donec poneretur postea conditio requisita unionis
cum corpore: loquor autem de possibili, quia de fa-
cto fortasse non includeretur in peccato Adæ anima,

quæ iam tunc existeret in gratia: loquor ergo so-
lùm de possibili; potuisset enim pactum aliter fie-
ri, ut comprehenderet etiam animam tunc existen-
tem vel saltem, quæ non existeret tunc in gratia,
sed in pura natura, quod ad præsens parum refert,
quo casu illa anima tunc peccaret ex suppositione
unionis futuræ cum corpore alicuius posterius Adæ.
Ergo illud argumentum, si aliquid probat, probat
plusquam intendunt Aduersarij; quod est indi-
cium non leue, quod in hoc puncto non bene ar-
guitur à peccato originali ad personale propter di-
uersissimas utriusque naturas.

Dupliciter ergo ad difficultatem responderi
posset. Primò iuxta solutionem supra traditam
negando paritatem inter peccatum personale, &
originale; nam in peccato personali non potest
concipi, hunc hominem peccasse, & non esse
condonatum absolute peccatum, & tamen non in-
fici peccato, donec ponatur aliqua conditio: quia
illa infectio, seu macula non est aliud, ut supra vi-
dimus, quam aliquid debere Deo; seu reatus ad
odium Dei terminandum, quem reatum iam con-
trahit homo illo tempore intermedio, cum non sit
omnino condonatus licet peccatum pro eo sta-
tu non pariat suum effectum perfecte, scilicet,
odium Dei, eo quod sit impeditum, & mortifica-
tum, dum non ponitur conditio: sed tamen verè
ibi est peccatum, sicut merita mortificata ibi sunt,
etiam dum sunt mortificata: at verò peccatum ori-
ginale aliter se habet; nam reuera, donec anima
vniatur corpori non contrahit debitum aliquod
odij diuini, cum nondum pertineat ad ipsam illud
peccatum posterorum Adæ: & ideo non mirum,
quod toto tempore antecedenti non inficiatur ab
eo peccato.

Nec obstat quod in argumento obicitur, quod
scilicet verum est dicere, quod illa anima, quæ
vnienda est corpori, peccauit iam de præterito
quando peccauit Adamus, ergo ex suppositione,
unionis futuræ, iam pertinebat ad eam animam
illud peccatum: ad hoc enim responderi potest,
illam propositionem: *Hæc anima peccauit, seu hæc
anima peccat peccante Adamo*: sonare quidem de
præterito, vel de præsentis quoad denominationem,
sed in re ipsa magis esse de futuro: nam in
re ipsa est, sicut si diceretis; hæc anima postea per
unionem cum corpore contrahet maculam, & de-
bitum odij diuini eodem modo, ac si nunc pecca-
set peccante Adamo: cum enim posterius non pecca-
uerint physice in Adamo, sed solum moraliter;
hoc est, æquiualeuter, non est necesse, quod ha-
beant se in omnibus, sicut si peccassent physice:
æquiualeentia enim suscipit magis, & minus, &
potest esse æquiualeentia in ordine ad aliquos effe-
ctus peccati, & non in ordine ad alios: quando
ergo dicimus, quod hic homo peccauit in Ada-
mo, non dicimus, quod eodem modo se habuit in
omnibus, ac si tunc peccasset physice, sed solum di-
cimus, ita nunc contrahere maculam, & reatum,
ac si tunc peccasset: quod non est dicere, contra-
ctum fuisse iam prius reatum, vel debitum, sed
nunc per hanc unionem contrahi, sicut peccasset
in tempore antecedenti. Hoc autem non videtur
opponi cura gratia, & sanctitate temporis anteceden-
tis, cum reuera tunc nondum intelligatur hic
homo maculatus, sed nunc solum per unionem
animæ cum corpore, intelligatur debitor odij, sicut
si tunc peccasset: quod aliis exemplis moralibus
potest declarari.

Ponamus enim, Pontificem concedere hodie
alicui Cardinali moderno ex privilegio, quod ha-
beat antiquitatem viginti, vel triginta annorum:
certò

certe in ordine ad privilegia antiquitatis, perinde erit ac si ante triginta annos fuisset creatus Cardinalis; atque ideo æquivalenter, seu moraliter dici potest creatus Cardinalis ante triginta annos: & tamen tempore illo intermedio erat omnino inhabilis ad Cardinalatum, fortasse enim erat tunc vxoratus, vel non baptizatus; quomodo erat iam tunc Cardinalis moraliter, si tunc habebat aliquid repugnans cum Cardinalatu? Ideo sane, quia esse tunc moraliter Cardinalem, non erat aliquid tunc præsens, sed solum est, nunc habere iura antiquitatis, ac si iam tunc fuisset Cardinalis. Sic etiam in præsentis dici posset, animam illam potuisse eo tempore intermedio esse in gratia; quia licet ex suppositione vnionis futuræ, iam tunc peccauerat; hoc tamen solum erat æquivalenter in ordine ad contrahendum postea reatum, ac si tunc peccasset, cum peccato autem æquivalenter commisso, antequam contrahatur re ipsa debitum odij, potest stare gratia, sicut cum Cardinalatu in statu æquivalenti potest stare matrimonium, vel aliud impedimentum.

24. Quod si hoc alicui durum videatur, & difficile, quomodo eo tempore quo verè dicebatur de anima quod iam peccauerat in Adamo, & peccato illo non dimisso posset adhuc esse grata Deo; nam si posset esse grata; posset etiam tunc esse vnita Verbo, cum supponas, tunc nullam intelligi in anima maculā, vel labem, quæ repugnet perfectæ sanctitati, ac per consequens potuisset esse vnita Verbo eodem tempore, quo peccaret Adamus, quo casu, si illa anima postea esset dimittenda à Verbo, & veniendi corpori alicuius posteri Adæ (pro ut fieri posset) diceretur verè hæc anima vnita Verbo, quæ postea futura est anima vnus posteri Adæ per naturalem generationem, nunc peccat in Adamo, quod videtur repugnare cum statu vnionis hypostaticæ; propter hoc, inquam, potest aliter responderi. Secundo admittendo consequenter illud peccatum etiam æquivalenter factum esse aliquam labem, atque adeo non posse suspendi à Deo, quin interim etiam, dum non condonatur absolute, non inficiat, & maculet aliquo modo animam, atque ideo ex suppositione vnionis cum corpore futuræ, iam tunc anima esse aliquo modo infectam toto illo tempore antecedenti. Nam licet fortasse non haberetur odio à Deo ante vnionem, quia Deus noluit eam odio haberi, nisi posita vnione.

25. Cæterum debitum odij futuri, iam antea potuit contrahi ex suppositione vnionis futuræ: sufficit enim futuritio determinata vnionis, vt ex ipsius suppositione, aliquid antea existat absolute, sicut videmus contingere in scientia Dei; licet enim Deus non videat meam loquelam crastinam, nisi dependenter à mea operatione crastina; sed tamen ex suppositione futuræ meæ operationis, Deus ab æterno eam absolute cognouit: ita licet anima nō contrahat maculam, nisi dependenter ab vnione cum corpore; sed tamen ex suppositione futuræ vnionis, posset tempore antecedenti denominari maculata sicut denominabatur iam tunc peccasse dependenter ab eadem vnione futura. Et sicut antequam ego loquar, sū ego indifferens simpliciter ad loquendum & non loquendum, & per consequens sum indifferens, vt Deus sciat, vel non sciat, me loquuturum; & tamen Deus iam nunc cognoscit determinatè, me loquuturum ex suppositione meæ futuræ loquutionis: ita licet illa anima esset indifferens toto eo tempore antecedenti ad vnionem habendam vel non habendam, & per consequens, vt peccasset, vel non peccasset; sed tamen ex sup-

positione futuræ vnionis, verum esset determinatè, quod peccasset, & similiter posset determinatè denominari infecta & maculata: idem enim videtur esse peccare, & infici, seu maculari.

Solum videtur ob stare modus communis loquendi Theologorum, qui communiter dicunt animam per vnionem ad corpus infici, & inquinari, & contrahere maculam; ergo etiam si existeret ante vnionem non posset intelligi maculata eo tempore antecedenti. Ad hoc tamen dici posset, Theologos loqui de facto, & de contrahitione maculæ, prout de facto fit, cum enim de facto anima non creatur ante vnionem cum corpore, certum est, de facto non contrahere maculam ante vnionem cum corpore, quia quod non existit, non potest contrahere maculam. Quam rationem videtur insinuasse Anselmus lib. de conceptu virginali cap. 7. vbi latè explicat, quomodo ante productionem animæ rationalis non detur macula, & licet iam in ipso semine contineatur quasi radicaliter peccatum, non tamen posse maculari animam antequam sit, sed præcedere maculam in semine, non quod in semine (inquit) sit immunditia peccati, aut peccatum, siue iniquitas, sed quia ab ipso semine, & ipsa conceptione, ex qua incipit homo esse, accipit necessitatem, ut cum habebit animam rationalem, habeat peccati immunditiam. Verissimè ergo dicitur, animam per vnionem maculari, quia non existit ante vnionem, sed tamen si crearetur prius; tunc diceretur adhuc per vnionem cum corpore maculari, hoc est, non maculari illo modo nisi dependenter ab vnione cum corpore saltè futura: sicut autem dependenter ab vnione futura dicitur anima peccasse in Adamo; ita dependenter ab eadem vnione futura potuisset intelligi iam prius tempore aliquo modo maculata.

Dices; macula ista non communicatur anime, nisi per vnionem cum corpore, ergo per vnionem futuram solum potest communicari macula futura non macula præsens. Respondeo, si hæc macula esset aliquid physicum, quod physicè communicaretur, probaret bene argumentū: cum tamen sit aliquid morale, posset bene communicari per aliquid futurum: morale enim est in ordine ad considerationem prudentum: potest tamen in ordine ad hanc existimationem deferuire fundamentum futurum: nam in hac materia vidimus, per vnionem futuram potuisse animam habere tempore antecedenti hanc denominationem moralem, qua dicitur simpliciter: hæc anima peccauit in Adamo, non solum sub conditione sed absolute: hæc enim est vera propositio conditionalis: Si Petrus est futurus filius Adæ peccauit in Adamo, ergo possumus in fere absolute hoc modo: sed futurus est absolute filius Adæ, ergo peccauit in Adamo. Similiter ergo posset deferuire vnio futura ad maculam moralem præsentem, quia macula illa præsens non videtur esse aliud, quam dari in existimatione prudentum fundamentum sufficiens, vt dicatur hæc anima offendisse iam Deum, & peccasse in Adamo; quod fundamentum ve vidimus sufficere potest desumi ex vnione futura cum corpore.

Dices iterum, ergo nunc etiam de facto anima prius intelligitur maculata, quam vnatur cum corpore. Probat sequela, quia nunc prius saltem natura creatur anima quam vnatur, ergo sicut in prioritate temporis intelligeretur maculata, ita etiam pro illo priori natura debet intelligi. Negatur sequela. Quia prioritas naturæ est solum prioritas causalitatis: quare pro eo priori solum intelligitur, quæ sūt causa posterioris: cum ergo macula nō sit

si causa vnionis anime cum corpore, sed potius e contra, non debere animam intelligi maculata prius natura quam vnatur, sed potius e contra prius natura vnita, quam maculetur: in tempore autem antecedenti, licet non posset intelligi prius natura vnita de presenti, quam maculata: deberet saltem intelligi prius veniendi saltem de futuro, quam maculata: quia vnio vel præsens, vel saltem futura est causa maculæ; in ipso autem instanti vnionis, cum non posset prætelligi ad maculam vnio vt futura, quia iam non est futura, necesse est prætelligi vnionem vt præsentem. Exemplum habes manifestum in scientia visionis Dei: nam licet sit ab æterno prius tempore, quam obiectum; sed tamen semper præsupponit obiectum saltem vt futurum: in ipso verò instanti quo ego operor, non præintelligitur scientia Dei prior natura, quam mea operatio, sed e contra mea operatio præsens prior, quam scientia Dei, quia mea operatio tunc non potest præsupponi vt futura, debet ergo præsupponi vt præsens; non ergo bene arguitur: scientia Dei potuit esse prius tempore, quam mea operatio, ergo etiam in instanti, quo operor, potest intelligi pro priori natura Deus cum scientia mea operationis: hoc inquam, non sequitur, quia scientia Dei non est causa mea operationis, sed potius e contra mea operatio est aliquo modo oratio scientiæ Dei. Ita similiter in presenti non bene argueretur à prioritate temporis ad prioritatem naturæ.

De probabilitate vtriusque solutionis iudicium relinquo Lectori: mihi tamen magis placet prior, iuxta quam dicendum esset ad vltimam instantiam supra factam, si ea anima, tempore quo peccauit Adamus, esset vnita Verbo, & postea dimittenda esset, & vnicienda alicui corpori producendo per naturalem generationem ex progeie Adami, nunc quidem tempore vnionis cum corpore fore maculandum, non verò tunc, quando Adamus peccabat, nunc autem quando contrahit maculam, diceretur peccasse in Adamo, non tamen diceretur Verbum peccasse, quia hæc anima non peccauit, prout tunc existens, sed secundum id, quod nunc habet, quatenus cogitamus ita se habere nunc, ac si tunc habuisset eandem existentiam, & statum, quem nunc habet, & tunc cum hoc ipso statu peccasse, quare diceretur hoc suppositum creatum, quod nunc est, peccasse tunc moraliter, non illud, quod tunc erat: rursum tunc non diceretur vere: hoc suppositum peccat, sed suppositum futurum huius anime peccat nunc moraliter, & in eodem sensu diceretur: hæc anima quo nunc est vnita Verbo, non secundum statum, quem nunc habet, sed secundum eum, quem postea habebit, intelligitur moraliter nunc peccare, id est, ita habebitur postea odio, ac si nunc existeret in illo supposito, & peccaret, quod quidem non videtur repugnare cum statu physico, quem tunc haberet propter rationem supra positam.

Vltimo obiici solet contra conclusionem exemplum commune meritorum, quæ possunt bene mortificari per peccatum, & postea resurgere, ergo similiter posset peccatum mortificari per gratiam, & postea reuiuiscere per peccatum subsequens. Solutio, constat ex dictis, merita enim non tolluntur, vel extinguuntur, sed verè remanent in acceptatione diuina; ideo possunt reuiuiscere, peccata verò non solum mortificantur, sed tolluntur, & extinguuntur: alioquin non condonarentur, sed suspenderetur eorum effectus: ideo non possunt reuiuiscere, si verè condonentur. Quomodo autem merita de facto non extin-

gnantur per peccatum; dicendum est *disputatione sequenti*.

SECTIO. II.

Utrum peccata redeant, vel redire possint quoad debitum pœna Vbi. An veniali corripsondeat pœna eterna in Inferno.

EX iis, quæ diximus de reditu culpæ, facilis est resolutio præsentis dubij de reditu pœnæ. Si enim loquamur de possibili, negat Vasquez in præseni, qui iuxta sua principia, cum doceat nunquam remitti peccatum, vel pœnam peccati sine intrinseca mutatione hominis, consequenter docet non posse redire reatum pœnæ: quia Deus non potest facere vt ille qui non erat dignus pœna, sit dignus, nisi reuiuiscat culpa præterita, quod fieri non potest. Alij tamen communiter dicunt, posse redire reatum pœnæ quia antea esset mortificatus, quod etiam tenet Suarez in præseni sect. 2. n. 14.

Vtraque sententia cum distinctione admitti potest: nam si sermo sit de debito pœnæ absolute remissæ, certum est, non posse redire per subsequens peccatum; quia illa non esset pœna secundum peccati, vt suppono, sed prioris, vt sic autem iam erat omnino remissa, ergo non potest amplius deberi. Secus autem esset, si fuisset remissa solum sub conditione; tunc enim posito secundo peccato reuiuisceret omnino: potuit namque Deus condonata culpa, nolle condonare pœnam etiam æternam, vt suppono; potuit item nolle condonare pœnam absolute; sed solum sub conditione; si iterum non peccat homo: quo casu interim debitum pœnæ esset mortificatum, sed non extinctum: & posito secundo peccato reuiuisceret idem omnino debitum, in hoc enim nulla est repugnantia in ordine ad potentiam absolutam.

Dices: repugnat, quod ablata culpa, homo sit dignus pœna, sed in prædicto casu supponitur remissio absoluta culpæ, ergo non potest manere debitum pœnæ: Respondeo negando maiorem: nam de facto ablata culpa veniali, remanet debitum alicuius pœnæ temporalis, & quando iustus moritur, tollitur in ipso primo instanti mortis omnis culpa venialis, vt supra vidimus, & tamen manet debitum totius pœnæ exsoluendæ in purgatorio. Similiter potuisset remitti culpa mortalis, & non remitti debitum pœnæ: multoque magis posset remitti pœna solum sub conditione, licet culpa remittatur absolute.

De facto tamen pœna non remittitur eo modo sub conditione, sed omnino absolute, atque ideo reuiuiscit per secundum peccatum, vt constat ex auctoritatibus Gelasij, & Prosperij supra adductis, sectione præcedenti, quæ magis clare loquuntur de reatu pœnæ, quam de reatu culpæ: & colligitur potissimum ex modo loquendi sacre Scripturæ, & Conciliorum, quæ simpliciter, & absolute dicunt, remitti peccata, & remitti pœnam: quod enim sub conditione solum remittitur, non remittitur simpliciter, & absolute, neque omnino tollitur, aut extinguitur, sed suspenditur. Ratio item congruentiæ desumitur ex ipsa natura gratiæ, quæ cum sit vera amicitia cum Deo, videtur aliquo modo exigere talem modum remissionis absolutæ, & non solum conditionatæ interim dum homo non iterum peccat. Negare tamen non possumus, quin Deus potuisset vt suo iure, & condonare pœnam solum sub conditione: quare merito Gelasius Papa in verbis citatis, attulit pro ratione huius veritatis clementiam diuinam: quasi insinuans, totum hoc